
CS-VERSLAG – RIEN DE RUIJTER

Gelukkig is een aantal van jullie weer veel naar het strand gegaan en hebben jullie de nodige waarnemingen doorgestuurd, waardoor ik weer een goed gevuld verslag kon inleveren. Ook had ik nog een lijstje met waarnemingen van Facebook (verzameld door Frank Perk), dus ook in dit verslag weer wat duikwaarnemingen. Doordat het uitkomen van het laatste Zeepaard van vorig jaar vertraging opliep had dit verslag eigenlijk het eerste van dit jaar moeten zijn, vandaar dat er nu nog veel waarnemingen van vorig jaar in staan.

Dit verslag kwam tot stand door meldingen van: Joop Verkuil, Marion Bilius, Marco Faasse, Bas van der Sanden, Pascal Van Acker, Otto Brinkkemper, Sabien Bosman, Marianne Ligthart, SWG-bestuur, Dennis Leeuw, Strandwacht Petten, Yvonne Koning, Sytske Dijkse, Katie van der Wende, Herman Cremers, Henk Mulder, Wilbert Kerkhof, Marianne Ottervanger, Ad Aleman, Gerrit Doeksen, Sieneke Langelaan, Pieter Kruse, Frits Zandvoort, Frans van Zijderveld en mijzelf.

WIJEREN

Bas van der Sanden maakte tijdens een duik op 8-10, bij de Bergsediep-sluis, een foto van stippeltjeswier *Nitophyllum stellato-corticatum* (fig. 1). Tijdens de strandwacht bij Petten werden er op 30-11 naast de bekende grote bruinwieren ook een aantal roodwiertjes gevonden. Met wat hulp van Frank Perk kwamen we op de volgende soorten: puntig korstmoswier *Caulacanthus okamurae*, rood hoorntjeswier *Ceramium virgatum*, Hollands hoorntjeswier *Ceramium deslongchampsii*, kernwier *Mastocarpus stellatus*, lepeltjeswier *Phyllophora pseudoceranoides*, tongwier *Hypoglossum hypoglossoides* en donker buiswier *Vertebrata fucoides*.

Figuur 1. Stippeltjeswier met zeenaald (foto: Bas van der Sanden).

Figuur 2. Viltkokeranemoon (foto: Bas van der Sanden).

HOLTEDIEREN

Bas van der Sanden fotografeerde op 02-04-23, tijdens een duik op het Frans Kok rif bij Dreischor, de viltkokeranemoon *Cerianthus lloydii* (fig. 2). Op 13-10-23 werd er gedoken bij Bergsediepsluis en daar maakte Bas een foto van de zonneroos *Cereus pedunculatus* (fig. 4). Het grote exemplaar heeft één witte tentakel en dat lijkt genetisch te zijn vastgelegd, want alle klonen (linksonder) hebben ook één witte tentakel. Een stuk plastic dat ik vond op 30-11 bij Petten zat vol met getand zeemos *Clytia hemisphaerica*; ook zaten er een paar takjes *Sertularella ellisii ellisii* op. Katie van der Wende meldde op 19-01 een bosje zeespriet *Nemertesia antennina* van het strand bij Goedereede (fig. 3). Deze soort werd ook gevonden bij Camperduin, vastgehecht aan een

Figuur 3. Zeespriet *Nemertesia antennina* (foto: Katie van der Wende).

eikapsel van *Raja clavata*, door Yvonne Koning op 08-02. Op dat eikapsel zaten ook nog de soorten zeedennetje *Abietinaria abietina* en gekromde zeeborstel *Hydrallmania falcata*. Op 04-02 vond Rob Dekker deze laatste twee soorten vond ook op eikapsels, maar op één van die eikapsels zat ook nog fijne zeecypres *Amphisbetia operculata* en dit was op Texel.

Figuur 4. Zonneroos, met afwijkende, witte tentakel (foto: Bas van der Sanden).

WORMEN

Twee waarnemingen van Marianne Ligthart. Op 07-08 zag zij tijdens een duik bij de Zeelandbrug de zandhoefijzerworm *Phoronis psammophia* (fig. 5) en op 14-10 in het Grevelingenmeer, locatie Springersdiep, was dat de kroontjesworm *Hydroides ezoensis* (fig. 6). De excursie van het SWG-bestuur op 21-07 naar het Bommenedestrand aan het Grevelingenmeer leverde ook een paar wormen op: 1x effen vliesworm *Leptoplana tremellaris* en 4x rode

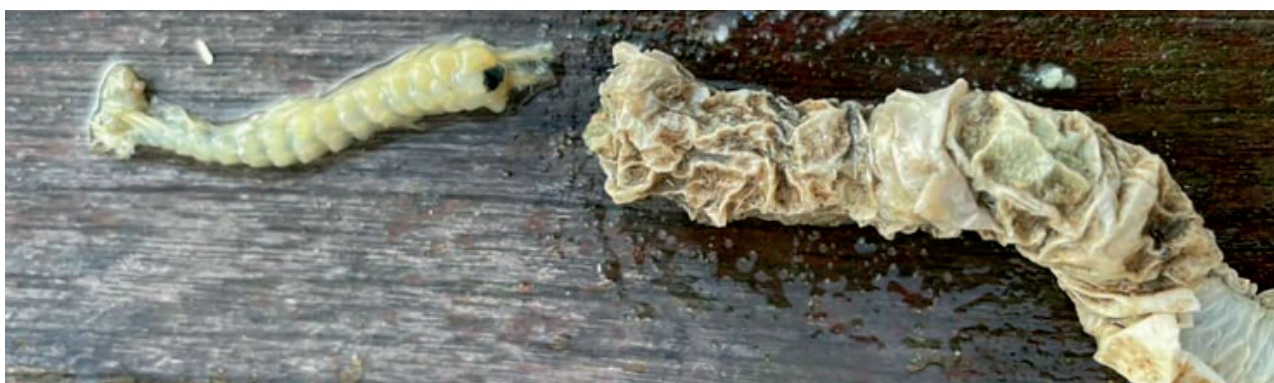

Figuur 5. Zandhoefijzerworm
(foto: Marianne Ligthart).

Figuur 6. Kroontjesworm
(foto: Marianne Ligthart).

snoerworm *Lineus ruber*. Yvonne Koning vond op 28-11 bij Camperduin drie levende goudkammertjes *Lagis koreni*. Van Sabien Bosman kwam de melding van de perkamentkokerworm *Chaetopterus variopedatus*: een koker mét dier (fig. 7), die ze vond op De Hors (Texel) op 14-12-2023. Katie van der Wende vond op 13-01-24 vier kokers tussen paal 7 en 8 bij Goedereede. Dit was de eerste melding van deze soort van dit jaar. Later kwamen er meldingen van Sieneke Langelaan die de soort op meerdere dagen vond bij Langevelderslag. Ook de strandwacht bij IJmuiden meldde er een aantal. Ikzelf zag op 02-02-24, tussen Bergen aan Zee en De Kerf ± 50 exemplaren. Rob Dekker meldde er 53 op 10-01 tussen paal 9 en 12 op Texel. Op 11-01 waren het er 39 tussen paal 12 en 15 en op 19-01 zag Rob er ± 50 tussen paal 10 en 12. Gerrit Doeksen meldde er duizenden van het strand van Terschelling op 29-01-24. Yvonne Koning meldde er ook nog 33 op 21-03 op het strand van Camperduin. En nog steeds spoelen er kokers aan van deze soort.

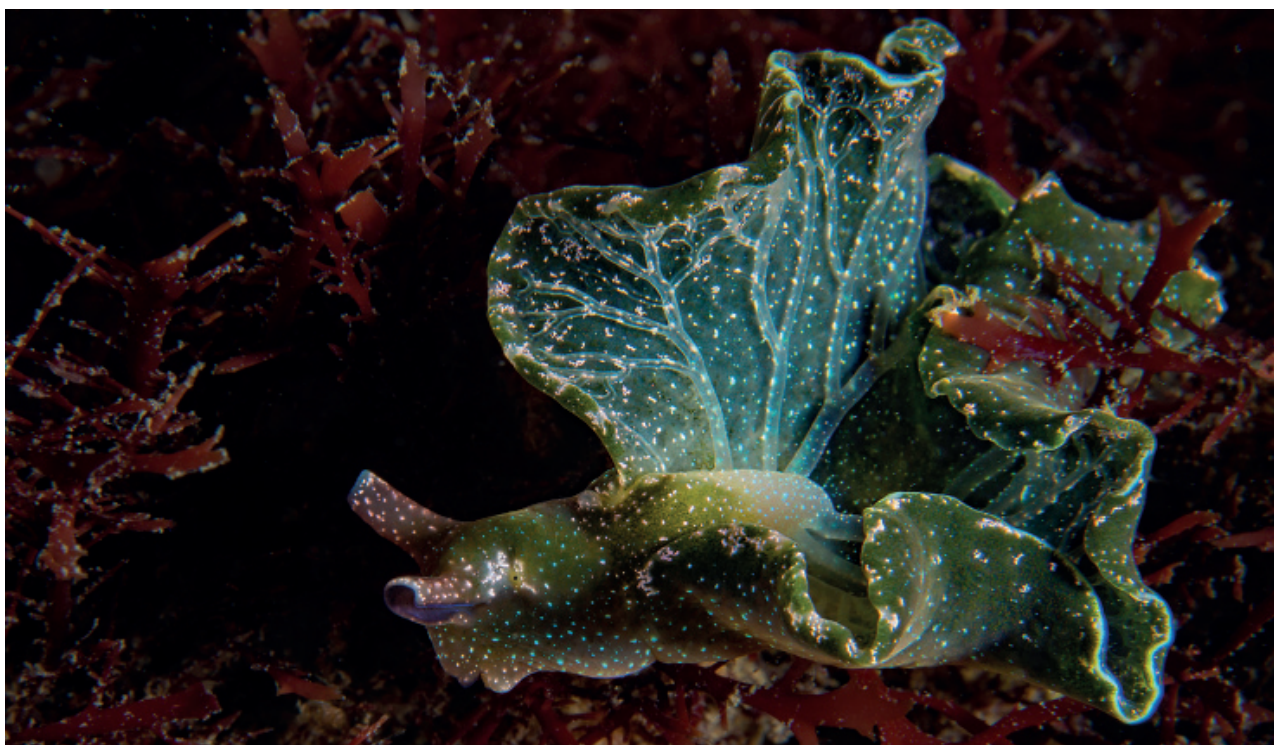

Figuur 7. Perkamentkokerworm met dier (foto: Sabien Bosman).

WEEKDIEREN

Van Frits Zandvoort kreeg ik een lijst met soorten die hij vond in gruis uit de suppletie bij Groede op 10-06-23. Het is een flinke lijst en hier volgen er een aantal, waaronder een paar bijzondere. Zo meldde hij o.a. 1x roze napslak *Emarginula rosea* (vers), 1x doorboorde napslak *Puncturella noachina*, 30x ongevekt koffieboontje *Trivia arctica*, 40x gevlekt koffieboontje *Trivia monacha*, 2x *Skenea serpuloides* (heel zeldzaam), 18x dwergtolhoren *Dikoleps nitens*, 25x zeeposthoren *Skeneopsis planorbis*, 2x Hongaarse muts *Capulus ungaricus*, 1x fragment van *Epitonium* cf. *trevelyanum* (zeldzaam), 58x stompe ribhoren *Boreotrophon truncatus*, 1x grote ribhoren *Boreotrophon clathratus* en 2x ruwe trapgevel *Raphitoma linearis*.

Nu ook het laatste gruis uitgezocht van het Banjaardstrand van 08-07, dat ik kreeg van Boet van Heugten. Het werd weer een lange lijst en hier volgen een paar soorten uit het wat grovere gruis: 2x blauwgestreepte schaalhoren *Patella pellucida*, 2x kleine scheefhoren *Lacuna parva*, 1x bruine sponsoren *Cerithiopsis tubercularis*, 3x stompe ribhoren *Trophonopsis truncatus*, 1x dubbeltjesschelp *Lucinella divaricata*, 1x *Digitaria digitaria* en een halfwas klep van *Glycymeris radiolirata*. In het fijne gruis (ongeveer 1,5 liter) zaten o.a. 83x dwergdrijfhorentje *Pusillina inconspicua*, 1x *Alvania zetlandica*, 10x slank gordelhorentje *Onoba aculeus*, 1x *Cerithiopsis* cf. *nana*, 1x krom

Figuur 8. Groene wierslak (foto: Marco Faasse).

glanshorentje *Vitreolina antiflexa*, 54x zeepsthorentje *Skeneopsis planorbis*, 45x stomp buishorentje *Caecum glabrum*, 108x witte wenteltrap *Epitonium clathratulum*, 6x klein traliehorentje *Spiralinella spiralis*, 2x stippelschelpje *Lepton squamosum*, 1x *Hemilepton kautskyi* en 5x noordse rotsboorder *Hiatella arctica*. Herman Cremers meldde van 07-07 enkele tienduizenden halfwas doubletten van de witte dunschaal *Abra alba* op het Noorderstrand van Scheveningen. Dit was twee dagen na de zware zomerstorm 'Poly'.

Tijdens het duiken werd weer een aantal naaktslakjes waargenomen. Zoals de wat oudere waarneming van Marco Faasse. Hij zag op 08-11-22 de groene wierslak *Elysia viridis* (fig. 8) tijdens een duik in Zeeland. Pascal Van Acker meldde op 03-06 de ruwe wratslak *Doris ocelligera* (met eieren) bij Goese Sas (fig. 9). Een leuke waarneming van Otto Brinkkemper is die van een heel bleke kleurvorm van de asgrauwe keverslak *Lepidochitona cinerea* in de westelijke oesterput bij Gorishoek op 24-09.

Een doublet van de tere hartschelp *Acanthocardia paucicostata* vinden is al erg leuk. Maar een levend exemplaar zien tijdens een duik is nog leuker (fig. 10). Dat gebeurde Marion Bilius en Joop Verkuil op 11-09 tijdens een duik bij Dreischor. En dan komt er ook nog een neonworm *Oxudromus flexuosis* langs.

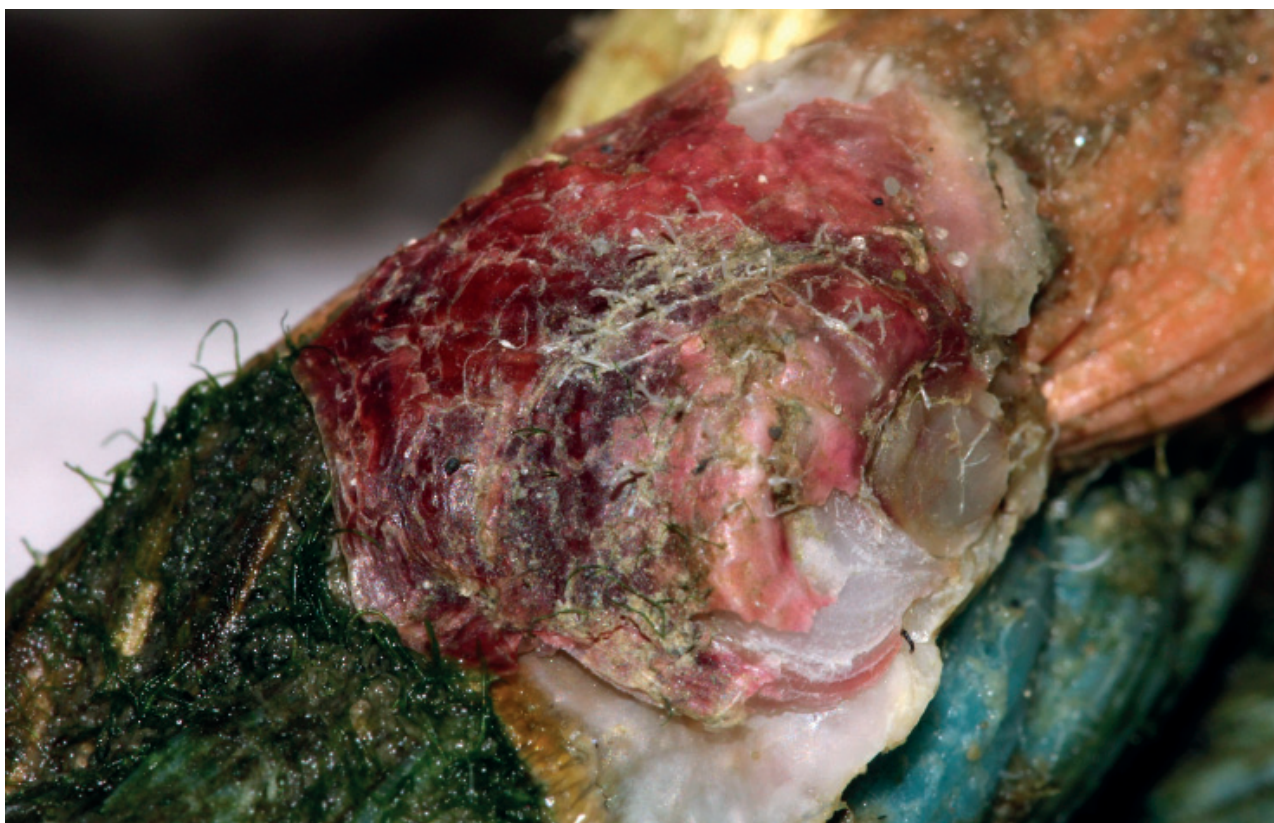

Figuur 9. Ruwe wratslak (foto: Pascal Van Acker).

Figuur 10. Tere hartschelp en neonworm (foto: Marion Bilius).

Van Sytske Dijkse kwam ook een leuke melding, want zij vond op 14-10, op een stuk nylon, een doublet van de geschubde oester *Striostrea denticulata* (fig. 11). Sieneke Langelaan vond op 14-12 een nog levend doublet van de Noorse hartschelp *Laevicardium crassum* bij de Duindamse slag en een doublet van de Filipijnse tapijtschelp *Ruditapes philippinarum*. Op 24-12 vond Pieter Kruse een viskrat op het strand bij Zandvoort met daarop o.a. vijf doubletten van de wijde mantel *Aequipecten opercularis*. Wilbert Kerkhof meldde op 27-12 van het Banjaardstrand o.a. een bijna gave walshoren *Euroscaphella lamberti*, 2x geschubde stekelhoren *Ocenebra erinaceus* en 1x IJslandse tepelhoren *Amauropsis islandica*. Ook verzamelde hij wat gruis, maar dat bewaar ik voor een volgend verslag, omdat daar nog een aantal vraagtekens bij stonden. Henk Mulder vond op 29-12 een klep van een wrattige venus-schelp *Venus verrucosa* op de zandmotor (fig. 12).

Figuur 11. De geschubde oester *Striostrea denticulata* (foto: Sytske Dijkse).

Dan een aantal leuke waarnemingen van het strandwachtraject bij Camperduin die werden gedaan door Yvonne Koning: op 26-09 tientallen doubletten van de venusschelp *Chamelea striatula* en een paardenzadel *Anomia ephippium*, op 10-10 twee gave doubletten van de kleine zwaardschede *Ensis ensis* en op 02-12 honderden grote tepelhorens *Euspira catena* en gevlochten fuikhorens

Tritia reticulata. Joop Verkuil en Marion Bilius waren op 07-11 bij Nieuwvliet (Zwarte polder) en naast de 165 wenteltrapjes *Epitonium clathrus* vonden ze ook een mooie gewelfde mantel *Flexopecten flexuosus* (fig. 13).

Figuur 12. Wrattige venusschelp
(foto: Martin Dubbeld).

Figuur 13. Gewelfde mantel, 2 cm
(foto: Marion Bilius).

KREEFTACHTIGEN

Op de zuidpunt van Texel vond Sytske Dijksen op 24-12 enkele vulkaantjes *Perforatus perforatus* op een eendenmossel *Lepas anatifera* (figuur 14: links). Op de viskrat die Pieter Kruse bij Zandvoort vond, ook op 24-12, zaten ook 9x vulkaantje *Perforatus perforatus* (fig. 14: rechts) en 4x grote eendenmossel *Lepas anatifera*. Ook zat er een, voor ons strand, heel bijzondere soort spinkrab in de krat. In eerste instantie werd gedacht aan een gebochelde spinkrab *Pisa armata*, maar die determinatie werd al snel weer ingetrokken. Uiteindelijk bleek het toch de genoemde soort te zijn. Het is de eerste waarneming van deze soort voor Nederland (zie het artikel van Mick Otten elders in dit nummer).

De ovaalrondekrab *Atelecyclus undecimdentatus* spoelde ook weer volop aan. Zo meldde Sieneke Langelaan bij de Langevelderslag acht exemplaren en twee schildjes op 28-11 en op 04-12 zeven exemplaren plus een schild. Bij de Duindamse slag op 05-12 lagen er vier exemplaren en twee schilden en op 14-12 drie exemplaren. Op 05-12 lag er ook een zeekeeft *Homarus gammarus* op het strand. Ook vond Sieneke een aantal zeetulpen *Megabalanus tintinna-*

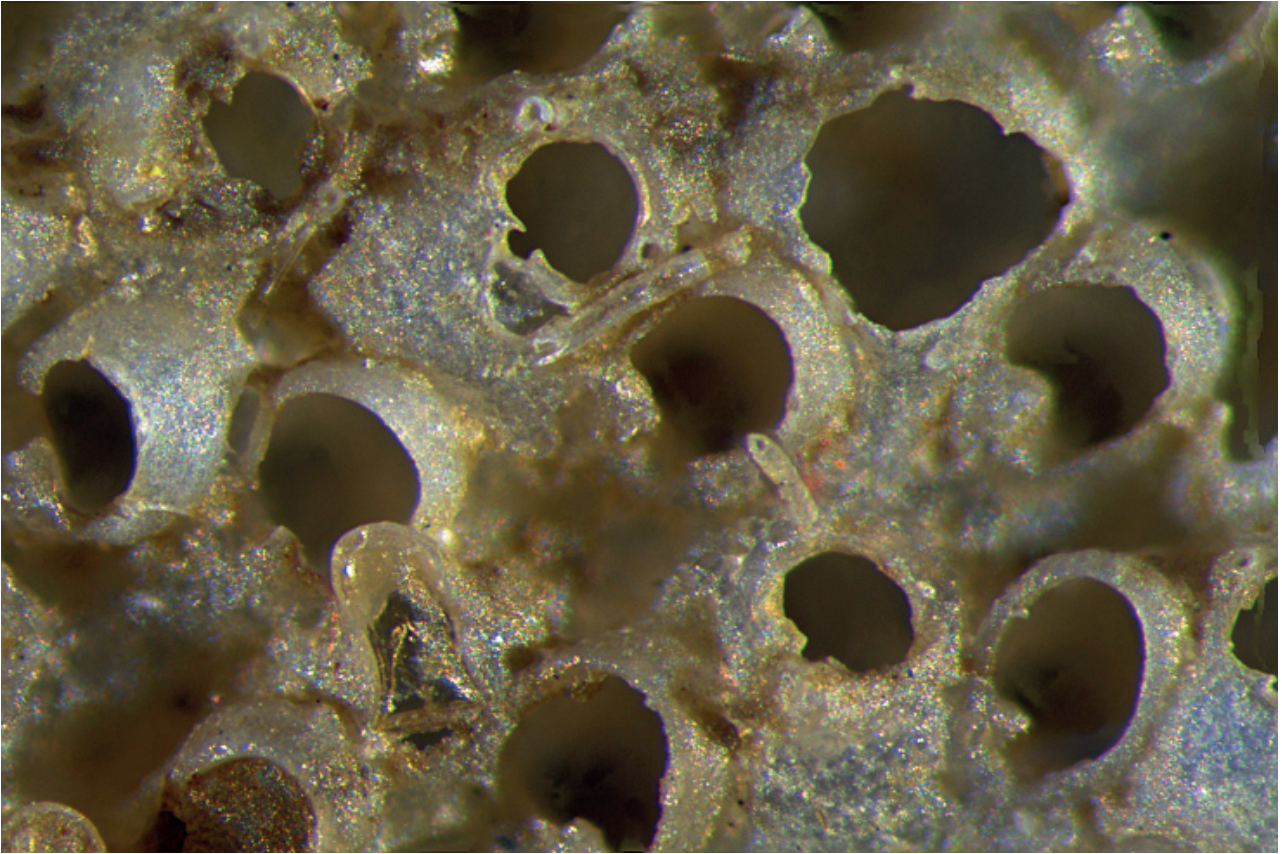
bulum bij de Langevelderslag: op 26-11 één exemplaar, op 28-11 twee en op 04-12 ook weer twee. Ad Aleman maakte op 13-12 een wandeling langs de vloedlijn van het Noorderstrand bij Ouddorp. In een half uurtje tijd vond hij 13 dode fluwelen zwemkrabben *Necora puber*. Ook begin dit jaar werd *Atelecyclus undecimdentatus* weer waargenomen, want Frans van Zijderveld vond drie schildjes op het strand bij Egmond op 05-01. Ikzelf vond ze op 02-02 bij Bergen aan Zee, drie kleine exemplaren en drie kleine schildjes, samen met 18 exemplaren van de fluwelen zwemkrab *Necora puber*.

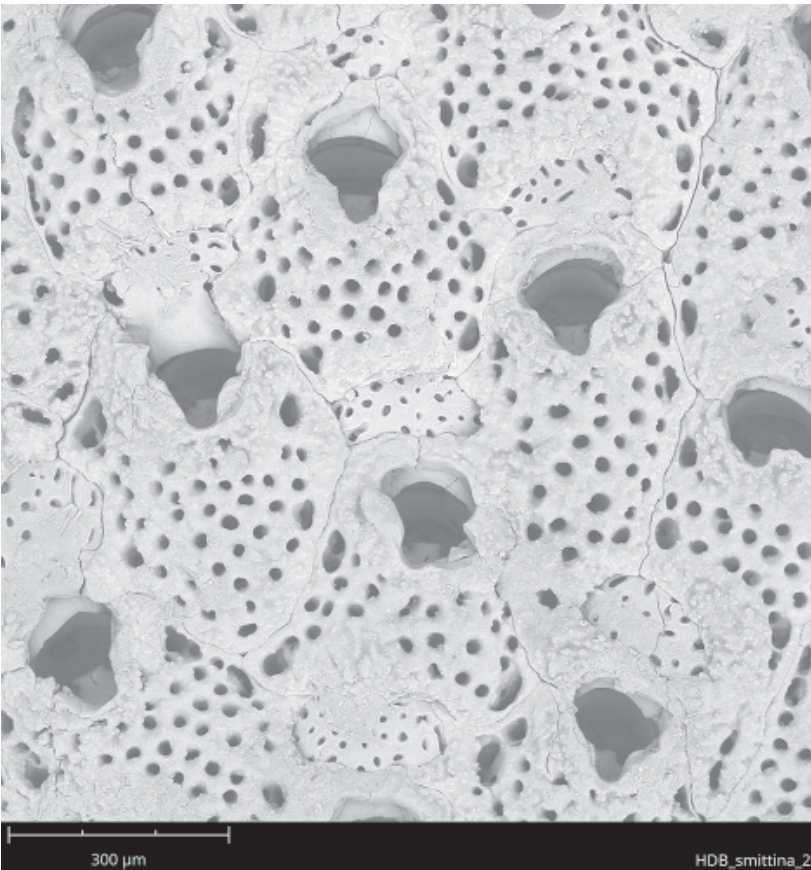
Figuur 14. Vulkaantjes (foto links: Sytske Dijksen; foto rechts: Lucas Kruse).

MOSDIERTJES

Op een plastic voorwerp dat ik vond bij Bergen aan Zee op 07-11 zat een kolonie *Membranipora tenuis* en een kolonie *Celleporaria brunnea* (fig. 15). De laatste is een voor ons strand nieuwe aangespoelde soort, en ook voor Hans De Blauwe, die het monster determineerde, was het de eerste keer. Op 30-11 haalde ik uit een afvalbak op het strand bij Petten een plastic ingang van een kreeftenfuij. Hierop zaten 24 soorten mosdiertjes waaronder *Oncousoecia dilatans* (voorheen *Eurystrotos compacta*), *Tubulipora aperta*, *Tubulipora liliacea* en *Tubulipora lobifera*. Deze vier soorten waren goed te herkennen aan de gonozoïden openingen. Verder o.a. de soorten *Hippothoa divaricata*, *Hippothoa flagellum*, *Porella concinna*, *Schizomavella* cf. *teresae*, *Puellina innopinata*, *Fenestulina malusii*, *Rhynchozoon bispinosum* en *Smittina cheilostoma* (fig. 16). Deze laatste soort is ook nieuw voor ons strand, en werd ook gedetermineerd

Figuur 15. Het mosdiertje *Celleporaria brunnea* (foto: Hans De Blauwe).

Figuur 16. Het mosdiertje *Smittina cheilostoma* (foto: Hans De Blauwe).

en gefotografeerd door Hans De Blauwe, met dank aan het Vlaams Instituut voor de Zee waar Hans de SEM microscoop en de lichtmicroscoop met stacking software mocht gebruiken. Dennis Leeuw vond op 21-12 ook een kreeftenfuik ingang bij Egmond aan Zee en daar zaten wel 33 mosdiersoorten op, waaronder *Plagioecia sarniensis*, *Aetea sica*, *Hincksina flustroides*, *Beania mirabilis*, *Membraniporella nitida*, *Escharoides coccinea*, *Porella concinna*, *Smittina affinis*, *Hippoporina pertusa*, *Schizomavella hastata* en *Schizomavella linearis*.

Figuur 17. Harnasmannetje tussen 10 en 13 m diep (foto: Valentin Engelbos).

GEWERVELDEN

Valentin Engelbos fotografeerde op 10-10 tijdens een duik rechts van de Zeelandbrug het harnasmannetje *Agonus cataphractus* (fig. 17). Er spoelden ook weer steeds meer eikapsels aan. Zo meldde Sieneke Langelaan van Langevelderslag op 23-11 en 25-11 bij elkaar 19x hondshaai *Scyliorhinus canicula*, 5x stekelrog *Raja clavata*, 1x blonde rog *Raja brachyura* en 1x gevlekte rog *Raja montagui*. Yvonne Koning meldde van 28-11 een eikapsel van de golfrog *Raja undulata* bij Camperduin. Pieter Kruse meldde op 26-12 een trosje eikapsels van de hondshaai *Scyliorhinus canicula* op het strand van Zandvoort. Van de foto telde ik 18 stuks. Wilbert Kerkhof verzamelde rond de kerstdagen, samen met Marianne Ottervanger, ook een flink aantal eikapsels op het strand van Goeree. Het waren: 66x stekelrog *Raja clavata*, 9x blonde rog *Raja brachyura*, 4x gevlekte rog *Raja montagui*, 3x golfrog *Raja undulata*, 1x grootogrog *Leucoraja naevus* en 55x hondshaai *Scyliorhinus canicula*.

e-mailadres van de CS-man: rien-tien@ziggo.nl